

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 235

1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu
(1/624)

TC

Başbakanlık

Kanunlar ve Kararlar

Genel Müdürlüğü

Sayı : K.K.Gn.Md. 18/101-1831/06806

15 : 11 : 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Adalet Bakanlığınca hazırlanan ve Başkanlığınıza arzı Bakanlar Kurulunca 12.11.1984 tarihinde kararlaştırılan «1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı» ile gerekçesi ekli olarak gönderilmiştir.

Gereğini arz ederim.

Turgut Özal

Başbakan

GENEL GEREKÇE

1927 yılından beri uygulamada bulunan 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bazı maddelerinde zaman zaman değişiklikler yapılmış olmasına rağmen, şikâyet konusu olan ve günün şartlarına uymayan maddelerinin bulunduğu kuşkusuzdur. Bu nedenle Kanunun tümden ele alınarak yeniden düzenlenmesi gerekli görülmekle birlikte, geniş kapsamlı bir Tasarının hazırlanıp kanunlaştırılmasının uzun zaman alacağı göz önünde bulundurularak, davalara sürat kazandırmak ve tarafların davaları sebepsiz uzatmalarına engel olmak amacıyla bazı maddelerde değişiklik yapılması ve kanuna yeni madde eklenmesi yoluna gidilmiş, ekonomik ve sosyal şartlarda dikkate alınarak bu Tasarı hazırlanmış bulunmaktadır. Kanunda yapılan bazı değişiklikler de 2494 sayılı Kanunla getirilen değişikliklere uyum sağlanması amacıyla yapılmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Mahkemelerin görevleri kanunda yazılı olduğu gibi, yalnız mahkemelerin teşkiline dair kanunlarda yer almayıp bir çok kanunda göreve ilişkin hükümler bulunduğundan 1 inci maddenin birinci fıkrası yeniden düzenlenmiş; 2 nci fıkrada yapılan değişiklikte uygulamada miktar bakımından görevsizlik kararları verildiği müşahade edildiğinden konuya açıklık getirilmek için geçmiş günler faizi de dahil olmak üzere tüm faizlerle İcra ve İflas Kanununda belirtilen icra tazminatları ve dava ile ilgili giderlerin dava konusu edilen miktara, görevin belirlenmesi bakımından katılmayacağı açıklığa kavuşturulmuş, ifade sadeleştirilmiştir.

Madde 2. — Yeniden düzenlenen 8 inci maddenin birinci fıkrasında sulh mahkemelerinin görev sınırı yirmibeşbin liradan beşyüzbin liraya yükseltilmiş; tedbir nafakasına ilişkin dördüncü fıkra metinden çıkartılmış, beşinci bentteki yoksulluk nafakası ile evlilik haricinde doğan çocukların tabii ana babaları ile olan kişisel ilişkilerine ve nafaka borçlarına ilişkin hükümler de sulh mahkemelerinin görevleri dışında bırakılmıştır. Bu suretle, diğer nafaka, velayet ve kişisel ilişkiye değinen konularda asliye mahkemesinin görevli olması

nedeniyle uygulamada müşahade edilen görev ve yetki uyumsuzluklarının doğurduğu sakınca'ların giderilmesi, bu konulara ilişkin tüm uyumsuzlukların asliye mahkemesinde halledilmesi öngörülmüştür.

Madde 3. — 25 inci maddede yapılan değişiklikle mahkemenin fiili ve hukuki imkânsızlık nedeniyle davaya bakamaması ve ayrıca yargı sınırlarının belirlenmesinde tereddüt olduğu hallerde mevcut hüküm aynen muhafaza edilmekle beraber, kesinleşen göreve ve yetkiye ilişkin kararların yeniden temyiz incelemesine sunularak yargı merciinin tayininde uygulamada müşahade edilen gecikmeleri bertaraf etmek için yeni bir düzenlemeye gidilmiştir. Bu düzenlemeye göre, göreve ve yetkiye ilişkin mahkeme kararları temyiz incelemesinden geçmeksizin kesinleştiği takdirde, görevli veya yetkili mahkemeyi Yargıtay belirleyecektir. Diğer bir deyişle Yargıtay iki mahkeme arasında çıkan görev ve yetki uyumsuzluğunu halledecektir. Yargıtayca verilen merci tayini kararları ile temyiz incelemesinden geçerek kesinleşen göreve ve yetkiye ilişkin kararlar daha sonra bakacak mahkemeyi bağlayacağı cihetle bu konuda görev veya yetki uyumsuzluğunun söz konusu olmayacağı açıktır.

Madde 4. — Kanunun yürürlükte olan 45 inci maddesinin dördüncü fıkrası Yargıtay Kanununun, dairelerin görevlerine ilişkin 14 üncü maddesinden değişik bir görev hükmü getirdiğinden, iki kanun arasında çelişki doğmakta ve temyiz incelemesi yapacak dairenin belirlenmesinde tereddüte yol açmaktadır. Tereddütlerin giderilmesi ve çelişkilerin düzeltilmesi için fıkra yeniden düzenlenmiş ve Yargıtay Kanunundaki görev hükmüne paralel hale getirilmiştir.

Madde 5. — 176 ncı maddenin ikinci fıkrası gıyap müessesesinin kaldırılmasına paralel olarak yeniden düzenlenmiştir. Buna göre, duruşmaya gelmeyen tarafa gıyap kararı çıkartılmasına gerek kalmadan, yokluğunda yargılama yapılabileceğinden, gıyap sözcüğünün yerine yokluğunda sözcüğü yazılmıştır.

Madde 6. — 179 uncu maddede yapılan değişiklikle dava dilekçesinin içeriği ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiş, ayrıca açıklık getirilmek amacıyla delillerin de dava dilekçesinde belirtilmesi öngörülmüş ve madde metninde yer alan 115 ve 116 ncı maddelere Tebligat Kanununda yer verilmesi nedeniyle yürürlükten kaldırılmış olduklarından bu maddelerin kapsamındaki hususlar da madde metnine eklenmiştir.

Madde 7. — 193 üncü maddenin üçüncü fıkrasında yer alan «kararın kesinleştiği tarihten başlayarak» ifadesi özellikle kararın temyiz edilmesi halinde, temyizcinin onamaya ilişkin kararın verildiği tarihte kesinlik kazanacağı ve ilgilinin bu durumdan haberdar olmasının çok zaman on günlük sürenin bitiminden sonra mümkün olacağı göz önünde tutularak temyiz edilen kararlar ile temyiz edilmeksizin kesinleşen kararlar arasında ayırım yapılmış ve bu suretle uygulamaya açıklık getirilmiştir.

Madde 8. — 200 üncü maddede yapılan değişiklikle cevap lâyhısının muhtevası ayrıntılı bir biçimde düzenlenmiş, madde metninde 115 ve 116 ncı maddelere Tebligat Kanununda yer verilmesi nedeniyle yürürlükten kaldırılmış olduklarından, bu maddelerin kapsamındaki hususlar madde metnine eklenmiştir.

Madde 9. — Yürürlükteki madde metninde, 2494 sayılı Kanunla değiştirilen 195 inci maddedeki ilk itirazların da cevap dilekçesinde bildirileceğine dair hükümlerle çelişen bir ifade kullanılmış olduğundan 202 nci maddenin birinci fıkrası bu çelişkiyi giderecek şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Madde 10. — Yürürlükteki 213 üncü maddenin birinci fıkrasındaki tarafların bilgi alınmak üzere mutlaka birlikte ve birbirlerinin yüzüne karşı bulunmaları şartı, hâkimin takdirine bırakılmak suretiyle kaldırılmış ve ifade sadeleştirilmiştir. Ayrıca hâkimin ancak tarafların sulh olma ihtimallerinin varlığı halinde sulhu önermesi kabul edilmiştir.

Bu maddeye yeni eklenen ikinci fıkra, gıyap müessesesinin kaldırılmış olması nedeniyle tahkikat aşamasında hâkimin çağrısına uymayarak gelmeyen tarafa, gelmediği takdirde tahkikatın yokluğunda devam edeceği hususunun bildirilmesini öngörmektedir. Bu suretle basit yargılama usulünde olduğu gibi, hâkim, gelmeyen tarafın yokluğunda ve taraf teşkiline gerek kalmaksızın diğer usul hükümleri uyarınca tahkikata devam edecektir. Maddeye eklenen üçüncü fıkra, yargılamanın kötü niyetle uzatılmasını önlemek amacıyla daha sonraki oturumlara gelen tarafın yokluğunda yapılan işlemlere itiraz edemeyeceği ilkesi benimsenmiş, ancak gelmediği oturumlar için mahkemece kabul edilebilecek geçerli bir özürü bulunduğu takdirde yokluğunda yapılan işlemlere itiraz hakkı saklı tutulmuştur.

Madde 11. — Yürürlükteki 234 üncü maddeye göre isticvap için çağrılan tarafın sonuçta isticvap konusu edilebilecek vakıaları ikrar etmiş sayılabilmesi için önce kendisine bir davetiye çıkarılması ve gelmemesi ha-

linde bu konudaki ihtarı içeren ikinci bir davetiye ile tekrar çağrılması gerekmektedir. Yargılamanın hızlandırılması ve davanın süratle sonuçlandırılması amacıyla birinci çağrı kaldırılmış, tarafa doğrudan doğruya ihtarlı çağrı kâğıdı çıkarılması benimsenmiştir.

Madde 12. — Mahkemeye gelmeyen, gelip de rey ve mütalaa bildirmeyen bilirkişilerin bu tür davranışları davaları gereksiz olarak uzatmaktadır. Oysa, 278 nci maddenin birinci fıkrasında açıkca belirtildiği üzere bilirkişiliği kabul, ihtisası bulunan kişiler için zorunludur. Bu tibarla bu tür davranışlarda bulunan bilirkişiler hakkında da HUMK. nun şahadete ilişkin 253 ve 271 inci maddelerindeki para cezası, ihzar ve hapis cezası hükümlerinin de aynen uygulanmasına imkân sağlanmıştır.

Madde 13. — 337 nci maddede yapılan değişiklik, 234 üncü maddede olduğu gibi yargılamayı hızlandırmak amacıyla, yemin için çağrılacak kimseye ihtarlı çağrı kâğıdı çıkarılmak suretiyle, özürsüz gelmediği takdirde yemin konusu hususların sabit olmuş sayılması kabul edilmiştir. Yeni düzenleme ile yürürlükte bulunan maddedeki usul bir yana bırakılmış yemin için gelmeyen tarafın sekiz gün içerisinde dilekçeyle başvurup yemin edeceğini bildirmesi ve buna rağmen yemin için gelmemesi durumlarının davanın uzamasına sebebiyet vermesi önlenmiştir. Maddenin son fıkrası giyap müessesesinin kaldırılması nedeniyle hükümsüz kalmış ve bu nedenle madde metnine dahil edilmemiştir. Yeni düzenlemede ayrıca çıkarılacak çağrı kâğıdına yemine konu olacak hususun da belirtilmesi zorunluluğu getirilmek suretiyle uygulamaya açıklık kazandırılmıştır. Yürürlükteki maddenin yemin için gelmeyen tarafın yemin edeceği vakıaların sabit sayılmasına ilişkin kararın kesinleşerek ona göre esas hakkında hüküm verileceğine dair hükmü tahkikatın bitmiş olması ve davanın sonuçlanacağı hallerde esas hakkında hüküm verileceği doğal olduğundan ve bu hüküm ancak resen teklif edilen yemine kesin olarak uygulanacağı cihetle madde metnine alınmamıştır.

Madde 14. — 377 nci maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle 213 üncü maddedeki değişikliğe paralel olarak, basit yargılama usulünde olduğu gibi, tarafların gelmemesi halinde de yargılamaya devam olunacağı hükme bağlanmış; yeniden düzenlenen ikinci fıkrada ise yine 213 üncü maddeye atıfta bulunmak suretiyle, tayin olunan gündeki oturumda bir tahkikat işlemi yapılmış olduğu takdirde kabul edilebilir özürü sebebiyle yargılamaya gelmeyen tarafın yapabileceği itirazın mahkemece göz önünde bulundurulması sağlanmıştır.

Madde 15. — Yürürlükte bulunan 381 inci madde, kararların gerekçesiyle birlikte yazılarak sözlü yargılama oturumunda tefhim edilmelerini öngörmekte ise de, bunun uygulamada mümkün olmadığı gözlenmiş, ancak madde hükmünün uygulanabilir hale gelmesi bakımından en azından hüküm sonucunun duruşma tutanağına yazılarak tefhimi yeni düzenlemede öngörülmek suretiyle maddeye işlerlik sağlanmış ve ayrıca gerekçeli kararın onbeş gün içinde yazılması da zorunlu hale getirilmiştir.

Hükümün sonucunun ne olduğu hususu ise, ayrıntılı biçimde yeniden düzenlenen 388 inci maddede belirtilmiştir.

Madde 16. — 388 inci madde yeniden düzenlenerek, kararda yazılacak hususlar açık ve ayrıntılı biçimde belirlenmiş, dördüncü bentde, 381 inci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak yürürlükte bulunan maddedeki «hükümün ne olduğu» deyimini yerine «hüküm sonucu» deyimini kullanılmış ve yine 381 inci maddenin ikinci fıkrasındaki hükmün uygulanmasına açıklık getirilmesi bakımından hüküm sonucundan neyin anlaşılması gerektiği ve dolayısıyla kararın gerekçesiyle birlikte tefhim edilememesi halinde tefhim konusu olacak hususların neler olduğu tereddüte yer vermeyecek şekilde belirtilmiştir.

Madde 17. — Kanunun onbirinci fasıl giyap başlığını taşımakta ise de, giyap müessesesi tasarısı ile kaldırılmış olduğundan bu fasılda yer alan 398-408 ve 410-412 nci maddelerine de gerek kalmadığından yürürlükten kaldırılmış; aynı fasılda yer alan 409 uncu maddede düzenlenen hükümler göz önünde bulundurulacak fasıl başlığı yazılı olduğu şekilde değiştirilmiştir.

Madde 18. — 409 uncu madde yeniden düzenlenmiş olup; üçüncü fıkrasında yapılan değişiklikle davayı yenileme süresi, dosyaların uzun süre süruncemede bırakılmaması ve davanın yeniden görülmesini isteyen tarafın bu isteğini bildirmesi için bir yıllık sürenin uzun olduğu düşüncesiyle üç aya indirilmiş; giyap müessesesinin kaldırılmış olması nedeniyle giyaba değinen ibare metinden çıkartılmıştır. Bu değişikliğe paralel olarak beşinci fıkrada da yeniden düzenlenmiştir.

Dördüncü fıkrada yapılan değişiklikle işlerden kaldırma süresinin kısaltılması da göz önünde tutularak harç alınması için gereken üç aylık süre, bir aya indirilmiştir.

Son fıkrada yapılan değişiklikle, dava dosyalarının uzun süre takipsiz olarak işlemlerde kalmalarının sakıncaları göz önünde bulundurularak ilk yenilemeden sonra üç defa takipsiz bırakma olanağı bire indirilmiştir.

Maddenin birinci ve ikinci fıkralarında herhangi bir değişiklik yapılmamıştır.

Madde 19. — 427 nci maddenin ikinci fıkrasında yapılan değişiklikle para değerindeki düşüş göz önünde bulundurularak kesinlik sınırı onbin liradan ikiyüzbin liraya çıkarılmış, buna paralel olarak üçüncü ve dördüncü fıkralar değiştirilmiş; 438 ve 440 inci maddelerde yer alan ve beşinci fıkrada yollamada bulunulan yüzbin liralık duruşma sınırı bir milyon liraya; ellibin lira olan karar düzeltme sınırı da beşyüzbin liraya çıkarıldığından madde metninde de aynı düzenlemeye yer verilmiştir.

Madde 20. — 432 nci maddenin birinci fıkrasındaki otuz günlük süre, bu günkü gelişmiş ulaşım kolaylıkları göz önünde bulundurularak temyiz için uzun bir süre olduğu cihetle davaların sonuçlanmasında gereksiz gecikmelere sebebiyet verdiği müşahade edildiğinden kanundaki son değişiklikten önceki gibi onbeş güne indirilmiş ve bu suretle karar düzeltme süresi ile de eşitlik sağlanmıştır. Ancak, 8.1.1943 tarih, 4353 sayılı Kanuna tabi kamu kuruluşları hakkında söz konusu Kanundaki prosedür de dikkate alınarak, otuz gün olarak muhafaza edilmiş ve 195/2 madde ile birlik sağlanmıştır.

Madde 21. — 438 inci maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle, para değerindeki düşüş göz önünde bulundurularak yüzbin lira olan duruşmalı inceleme sınırı bir milyon liraya çıkarılmıştır.

Madde 22. — 440 inci maddede yapılan değişiklikle ülkenin içinde bulunduğu koşullar yönünden konut ve işyeri ihtiyacının doğurduğu uyuşmazlıkların büyük önemi yanında, bu uyuşmazlıklara konu olan yüksek meblağlara ulaşan davalar HUMK'nun 8/II-1 inci maddesi gereğince sulh mahkemelerinde görüldükleri için maddeye göre bu davalar sonunda verilen kararlar, karar düzeltmesine tabi değildir. Bu durum, asliye mahkemelerince verilen dafta az miktara ait davaların karar düzeltmesine tabi olabilmeleri karşısında bir çelişki yaratmakta, bundan ayrı olarak bir kira alacağına veya tazminatına ilişkin dava müstakillen açıldığı takdirde asliye mahkemesince bakıldığında belli sınırı aştığı için karar düzeltmesine tabi olabilecek, aynı davalar tahliye ile birlikte açıldığında davaya sulh mahkemesince bakılacağından, dava sonunda verilecek karara karşı karar düzeltme istenemeyecektir. Diğer taraftan, Kat Mülkiyeti Kanununun uygulanmasından doğan davalar da büyük meblağlara ulaştığı halde sırf sulh mahkemesince görüldüklerinden karar düzeltme yoluna gitmek mümkün olamamaktadır.

İkinci bentte parantez içine alınıp karar düzeltmeye tabi oldukları belirtilen işlerde de beşyüzbin liralık sınırın geçerli olacağını, doğabilecek tereddütlerin giderilmesi bakımından belirtilmekte yarar görülmüştür.

Fıkrada yapılan değişiklikler, yukarıda belirtilen sakıncaları gidermek ve uygulamada mümkün olduğunca yeknesaklık sağlamak amacıyla yöneliktir. Ayrıca para değerindeki düşüş göz önünde bulundurularak karar düzeltme sınırı ellibin liradan beşyüzbin liraya çıkarılmıştır.

Madde 23. — 381 inci maddeye paralel olarak 489 uncu madde yeniden düzenlenmiştir.

Madde 24. — 566 nci maddenin birinci fıkrasında yapılan değişiklikle sulh mahkemelerinin miktar itibarıyla görev sınırını belirleyen düzenlemeye paralel olarak yirmibeşbin liralık sınır, beşyüzbin liraya çıkarılmıştır.

Madde 25. — Tasarının ilgili maddelerine ilişkin gerekçelerinde belirtilmiş olduğu üzere, artık geçerliliği kalmayan gıyap müessesesine ilişkin 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 410, 411, 412, 563, 564 üncü madde hükümleri ile 510 uncu maddenin ikinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelen «iki taraftan biri isbatı vücut etmezse gıyap kararı kendisine tebliğ edilmez.» ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

Madde 26. — Bu madde ile Kanuna ilave edilen 1 inci ek madde de, büyük şehir belediye sınırları içerisinde bulunan mahkemelerin tanık ve bilirkişilerin istinabe yolu ile dinlenmesi için birbirlerine talimat yazmaları, davaların uzamasına neden olduğundan, bu mahzurun önlenmesi amaçlanmıştır.

Eklenen 2 nci ek maddeyle, ülkenin ekonomik şartları göz önünde tutularak Kanunda göreve, kesin hükme, Yargıtay'da murafaya, karar düzeltmeye ve senetle ispata ilişkin parasal sınırların 1.1.1990 tarihinden itibaren dört misli artırılması öngörülmüş, bu artış nedeniyle de mahkemelerin derdest davalar bakımından gö-

revsizlik kararı veremeyecekleri, diğer bir ifadeyle davaya bakan mahkemelerin, bu sınırların artırılmış olmasına bakılmaksızın ellerindeki davaları süreye devam edecekleri hükmü getirilmiştir.

Geçici Madde — Tasarının geçici maddesi yürürlük maddesidir. Kanunun yürürlüğe girmesinden önce mevcut dava ve işlerde hangi hükümlerin uygulanacağı istisna olarak sayılmış, anakaide olarak, Kanunla getirilen değişikliklerin ancak yürürlüğe girdiği tarihten sonra açılacak dava ve işler hakkında uygulanması benimsenmiştir.

Madde 27. — Bu madde yürürlük maddesidir. Bu tasarıda yer alan hükümlerin Kanunun yayımı tarihinden itibaren bir ay sonra uygulama kabiliyeti kazanacağını belirtmektedir.

Madde 28. — Tasarının bu maddesi Kanunu yürütecek makamı göstermektedir.

Adalet Komisyonunun Raporu

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Adalet Komisyonu

Esas No. : 1/624

Karar No. : 55

13 . 12 . 1984

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı Komisyonumuzun 5.12.1984 tarihli 9 uncu birleşiminde Adalet Bakanlığı temsilcilerinin de katılmalarıyla incelenip görüşülmüş, gerekçesi uygun görülerek maddelere geçilmesi kabul edilmiş, maddelere ilişkin kabul, ilave ve değişiklikler sırasıyla aşağıda açıklanmıştır.

1. Tasarının 1 inci maddesi aynen kabul edilmiştir.
2. Tasarının 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan «beşyüzbin» lira, gayrimenkul davalarının Asliye Hukuk Mahkemelerinde görülmesini sağlamak ve Sulh Hukuk Mahkemelerinin iş hacmini fazla artırmak için «ikiyüzellibin» liraya indirilmiştir.
3. Tasarının 3, 4, 5, 6 ve 7 nci maddeleri aynen benimsenmiştir.
4. Tasarının 8 inci maddesindeki «çerçemesi» kelimesi yerine «ihtiva etmesi» kelimeleri konulmuştur.
5. Tasarının 9, 10, 11, 12 ve 13 üncü maddeleri aynen kabul edilmiştir.
6. Tasarının 14 üncü maddesinin birinci fıkrasının sonunda bulunan «ivedi» kelimesi «acele» olarak değiştirilmiştir.
7. Tasarının 15 inci maddesi aynen benimsenmiştir.
8. Tasarının 16 ncı maddesinin üçüncü fıkrasındaki «çekismeli hususlar» kelimeleri «ihtilafli konular» şeklinde değiştirilmiş, dördüncü fıkrasına «ille varsa kanun yolları» ibaresi ilave edilmiştir.
9. Tasarının 17 ve 18 inci maddeleri aynen kabul edilmiştir.
10. Tasarının 19 uncu maddesinin bir iki, ve üçüncü fıkralarındaki «ikiyüzbin» liralara ikinci maddede yapılan değişikliğe paralel olarak «yüzbin» lira olarak tespit edilmiştir.
11. Tasarının 20, 21, 22 ve 23 üncü maddeleri aynen benimsenmiştir.
12. Tasarının 24 üncü maddesinin birinci fıkrasındaki «beşyüzbin» lira diğer maddelerde yapılan değişikliklere paralel olarak «ikiyüzellibin» lira olarak belirlenmiştir.
13. Tasarının 25 inci maddesi yapılan redaksiyonla kabul edilmiştir.
14. Tasarının 26 ncı maddesiyle eklenen Ek Madde 1 aynen benimsenmiştir.
15. Tasarının 26 ncı maddesiyle eklenen Ek Madde 2'de bulunan «Murafaa» kelimesi «duruşma» şeklinde değiştirilmiştir.

16. — Tasarının Geçici Maddesi ile 27 ve 28 inci maddeler aynen kabul edilmiştir.
Raporumuz Genel Kurulun onayına sunulmak üzere saygı ile arz olunur.

Başkan <i>Ali Dizdaroğlu</i> Antalya (Muhalefet Şerhine Eklidir)	Başkanvekili <i>Ahmet İlhami Kösem</i> Malatya (2 nci Maddenin 1 inci Fıkrasına Muhalifim)	Sözcü <i>Mustafa Uğur Ener</i> Kütahya (2 nci Maddenin 1 inci Fıkrasına Muhalifim)
Üye <i>Alpaslan Pehlivanlı</i> Ankara	Üye <i>Özgür Barutçu</i> Diyarbakır	Üye <i>Sabahattin Eryurt</i> Erzurum
Üye <i>Akif Kocaman</i> Gümüşhane	Üye <i>Mehmet Sait Erol</i> Hakkari	Üye <i>İlhan Dinçel</i> Malatya
Üye <i>İhsan Nuri Topkaya</i> Ordu	Üye <i>Mehmet Bağçeci</i> Yozgat	Üye <i>Selahattin Tafluoğlu</i> Yozgat (2 nci Maddenin 1 inci Fıkrasına Muhalifim)

MUHALEFET ŞERHİ

Tasarının 2 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan, Sulh Mahkemelerinin görev sınırını yirmibeşbin liradan beşyüzbin liraya yükselten hüküm, 19 uncu maddenin 1, 2 ve 3 üncü fıkralarında kesinlik sınırını onbin liradan ikiyüzbin liraya çıkaran hüküm ile yine tasarının 24 üncü maddesinin birinci fıkrasında Sulh Mahkemelerinin miktar itibarıyla görev sınırını yirmibeşbin liradan beşyüzbin liraya çıkaran hükümler günümüzün ekonomik koşulları ve paranın bugünkü satın alma gücü karşısında değişen çeşitli malların piyasa değerleri tek tek veya gruplar halinde ele alındığında ve tasarının gerekçelerine bakıldığında çok isabetli bulunmaktadır. Hatta tasarıda getirilen ve artırılan üst sınırlarla yetinilmeyerek tasarıdaki bir katına çıkarılmasının daha da uygun olacağı görüşünde bulunmaktayım.

Bugünkü piyasa değerleri ikiyüzellibin Türk lirasını aşan bir buzdolabının, televizyonun, motosikletin ve eş değer ihtilafların da, tereke ve izaleyi şuyuu davalarında milyonluk ve yerine göre milyarlık ihtilafları çözen Sulh Hukuk Mahkemelerinde karara bağlanması uygun olduğundan, tasarının 2 nci maddesinin birinci fıkrasında, 19 uncu maddesinin 1, 2 ve 3 üncü fıkralarında ve 24 üncü maddenin birinci fıkrasında Komisyon tarafından yapılan değişikliğe muhalifim.

13 . 12 . 1984
Ali Dizdaroğlu
Antalya Milletvekili
Adalet Komisyonu Başkanı

HÜKÜMETİN TEKLİF ETTİĞİ METİN

1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 1. — Mahkemelerin görevi kanunla belirlenir.

Görev, dava olunan şeyin değerine göre belirtilmiş ise, görevli mahkemenin tespitinde, davanın açıldığı gündeki değer esas tutulmak üzere, aşağıdaki maddeler hükümleri uygulanır. Faiz, icra tazminatı ve giderler görevin tespitinde hesaba katılmaz.»

MADDE 2. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 8. — Sulh mahkemesi :

I - İflas davalarıyla vakfa ilişkin davalar hariç olmak üzere, mamelek hukukundan doğan değer veya miktarı beşyüzbin lirayı geçmeyen davaları,

II - Dava konusu olan şeyin değerine bakılmaksızın :

1. İcra ve İflas Kanununun onuncu babında yer alan 269 ve 272 nci ve sonraki maddeleri hükümleri hariç olmak üzere, kira sözleşmesine dayanan her türlü tahliye, aktin feshi yahut tespit davaları, bu davalarla birlikte açılmış kira alacağı ve tazminat davaları ve bunlara karşılık olarak açılan davaları,

2. Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ait davaları,

3. Taşınır ve taşınmaz mallarda yalnız zilyetliğin korunması ile ilgili davaları,

4. Türk Kanunu Medenisinin 163 üncü maddesinde yazılı tedbirleri ve bunların değiştirilmesi veya kaldırılması isteklerini, aynı Kanunun 95, 159, 173, 261, 271 inci maddeleri ile Borçlar Kanununun 91, 92 nci maddelerinde mahkemeye veya hâkime verilen işleri,

5. Evlenmeye ve evlat edinmeye izin verilmesi isteklerini,

6. Mirasçılık belgesi verilmesi hakkındaki isteklerle, bu belgenin değiştirilmesi veya iptali davalarını,

III - Bu ve diğer kanunların sulh mahkemesi veya hâkimlerini görevlendirdiği dava ve işleri,

Görür.»

ADALET KOMİSYONUNUN KABUL ETTİĞİ METİN

1086 Sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Tasarısı

MADDE 1. — Tasarının 1 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 8 — Sulh mahkemesi :

I - İflas davalarıyla vakfa ilişkin davalar hariç olmak üzere, mamelek hukukundan doğan değer veya miktarı ikiyüzelli bin lirayı geçmeyen davaları,

II - Dava konusu olan şeyin değerine bakılmaksızın :

1. İcra ve İflas Kanununun onuncu babında yer alan 269 ve 272 nci ve sonraki maddeleri hükümleri hariç olmak üzere, kira sözleşmesine dayanan her türlü tahliye, akdin feshi yahut tespit davaları, bu davalarla birlikte açılmış kira alacağı ve tazminat davaları ve bunlara karşılık olarak açılan davaları,

2. Taşınır ve taşınmaz mal veya hakkın paylaşılmasına ve ortaklığın giderilmesine ait davaları,

3. Taşınır ve taşınmaz mallarda yalnız zilyetliğin korunması ile ilgili davaları,

4. Türk Kanunu Medenisinin 163 üncü maddesinde yazılı tedbirleri ve bunların değiştirilmesi veya kaldırılması isteklerini, aynı Kanunun 95, 159, 173, 261, 271 inci maddeleri ile Borçlar Kanununun 91, 92 nci maddelerinde mahkemeye veya hâkime verilen işleri,

5. Evlenmeye ve evlat edinmeye izin verilmesi isteklerini,

6. Mirasçılık belgesi verilmesi hakkındaki isteklerle, bu belgenin değiştirilmesi veya iptali davalarını,

III - Bu ve diğer kanunların sulh mahkemesi veya hâkimlerini görevlendirdiği dava ve işleri,

Görür.»

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 3. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 25 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 25. — Yetkili mahkemenin bir davaya bakmasına fiilî veya hukukî bir engel çıktığı veya iki mahkemenin yargısal sınırları kapsamının belirlenmesinde tereddüt edildiği takdirde, yetkili mahkemenin tayini için Yargıtaya başvurulur.

İki mahkemenin aynı dava hakkında göreve veya yetkiye ilişkin olarak verdikleri kararlar temyiz edilmeksizin kesinleştiği takdirde, görevli veya yetkili mahkeme Yargıtayca belirlenir.

Yargıtayca verilen merci tayini kararları ile temyiz incelemesi sonucu kesinleşen göreve veya yetkiye ilişkin kararlar, davaya ondan sonra bakacak mahkemeyi bağlar.»

MADDE 4. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 45 inci maddesinin dördüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Temyiz mercii ayrı olan davaların da bu madde hükmüne göre birleştirilmesine karar verilebilir. Bu halde temyiz incelemesi, birleştirilen davalarda uyumsuzluğu doğuran asıl hukukî ilişkiye ait kararları inceleyen Yargıtay dairesince yapılır.»

MADDE 5. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 176 ncı maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Tarafların uyuşması halinde veya dava bir tarafın yokluğunda görülmekte ise hazır olan tarafın isteği üzerine yukarıdaki iş ve davalara bakılması adli ara vermeden sonraya bırakılabilir.»

MADDE 6. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 179 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 179. — Dava dilekçesinde aşağıdaki hususlar bulunur :

1. Tarafların ve varsa kanunî temsilci veya vekillerinin ad ve soyadları ile adresleri,
2. Açık bir şekilde dava konusu,
3. Davacının iddiasının dayanağı olan bütün vakıaların sıra numaraları altında açık özetleri ve delillerinin nelerden ibaret olduğu,
4. Hukukî sebeplerin özeti,
5. Açık bir şekilde iddia ve savunma,

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 3. — Tasarının 3 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Tasarının 4 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Tasarının 5 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Tasarının 6 ncı maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

6. Karşı tarafın hangi sürede cevap verebileceği,

7. Davacının veya varsa kanunî temsilci yahut vekilinin imzası.»

MADDE 7. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 193 üncü maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir,

«Her iki halde, karara karşı temyiz süresinin sona erdiği veya Yargıtayın onama kararının tebliğ edildiği tarihten başlayarak on gün içinde yeniden dilekçe verilmesi veya yeniden çağrı kâğıdı tebliğ ettirilmesi gerekir.»

MADDE 8. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 200 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 200. — Cevap dilekçesinin 179 uncu maddenin bir ve ikinci bentlerinde yer alan kayıtlardan başka aşağıdaki hususları da içermesi gerekir :

1. Davacı tarafından bildirilmiş olan vakıaların her biri hakkında verilecek cevaplar,

2. Açıkça savunma,

3. Davalının veya varsa kanunî temsilci yahut vekilinin imzası,

180 inci madde hükmlü cevap dilekçesi hakkında da uygulanır.»

MADDE 9. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 202 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 202. — Davalı cevap dilekçesinde karşılık dava da dahil olmak üzere bütün iddia ve savunmaları ile sebeplerini birlikte bildirmeye mecburdur.»

MADDE 10. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 213 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 213. — Davanın her aşamasında tahkikat hâkimi iki tarafı veya vekillerini çağırarak davanın maddî olguları hakkında beyanlarını dinleyebilir ve sonuç vereceği umulan hallerde bunları sulha da teşvik edebilir,

Tahkikat sırasında taraflara çıkartılacak çağrı kâğıtlarında, tarafların belli edilen günde mahkemede hazır bulunmadıkları takdirde, tahkikata yokluklarında devam edileceği bildirilir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(MADDE 7. — Tasarının 7 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 8. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 200 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 200. — Cevap dilekçesinin 179 uncu maddenin bir ve ikinci bentlerinde yer alan kayıtlardan başka aşağıdaki hususları da ihtiva etmesi gerekir:

1. Davacı tarafından bildirilmiş olan vakıaların her biri hakkında verilecek cevaplar,

2. Açıkça savunma,

3. Davalının veya varsa kanunî temsilcisi yahut vekilinin imzası.

180 inci madde hükmlü, cevap dilekçesi hakkında da uygulanır.

MADDE 9. — Tasarının 9 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 10. — Tasarının 10 uncu maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Geçerli bir özürü olmadan gelmeyen taraf yokluğunda cereyan eden işlemlere itiraz edemez.»

MADDE 11. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 234 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 234. — İsticvap için çağırılmasına karar verilen tarafa, geçerli bir özürü olmaksızın gelmediği veya tertip olunan soruları cevaplandırmadığı takdirde sorulan vakıaları ikrar etmiş sayılacağı, çıkarılacak davetiyeye yazılır. Çağrılan taraf özürsüz olarak gelmediği veya gelip de soruları cevapsız bıraktığı takdirde, mahkeme sorulan vakıaları ikrar edilmiş sayar.»

MADDE 12. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 278 inci maddesinin üçüncü fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Mahkemeye gelmekten veya gelip de ifayı vazifeden imtina eden ehli-vukuf hakkında şahadete ilişkin hükümler uygulanır.»

MADDE 13. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 337 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 337. — Yemin için çağrılacak kimseye, geçerli bir özürü olmaksızın yemin için tayin olunan günde gelmediği takdirde yeminden kaçınmış ve yemin edeceği vakıaların sabit olmuş sayılacağına karar verileceği, çıkarılacak davetiyede yazılmak suretiyle bildirilir. Tayin edilen günde o kimse gelmezse yeminden kaçınmış ve yemin edeceği vakıaların da sabit olmuş sayılmasına karar verilir.

Yemin davetiyesine yemine konu hususlar açıkça yazılır.»

MADDE 14. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 377 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 377. — Asliye mahkemesinde 375 inci maddede yazılı işlemler bittikten sonra sözlü yargılama ve hüküm için tayin olunacak günde mahkemede hazır bulunmak üzere iki taraf davet olunur. Taraflara çıkarılacak davetiyede belli edilen günde mahkemede hazır bulunmadıkları takdirde yargılamaya yokluklarında devam edileceği ve hüküm verileceği belirtilir. Tayin edilecek gün, ivedi durumlar dışında yedi günden az olamaz.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 11. — Tasarının 11 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 12. — Tasarının 12 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 13. — Tasarının 13 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 377 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 377. — Asliye mahkemesinde 375 inci maddede yazılı işlemler bittikten sonra sözlü yargılama ve hüküm için tayin olunacak günde mahkemede hazır bulunmak üzere iki taraf davet olunur. Taraflara çıkarılacak davetiyede belli edilen günde mahkemede hazır bulunmadıkları takdirde yargılamaya yokluklarında devam edileceği ve hüküm verileceği belirtilir. Tayin edilecek gün, acele durumlar dışında yedi günden az olamaz.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Sözlü yargılama için tayin edilen günde herhangi bir tahkikat işlemi yapılmış ise 213 üncü maddenin son fıkrası hükmü burada da uygulanır.

Sözlü yargılama 376 ncı madde hükmüne uygun olarak yapılır.»

MADDE 15. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 381 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 381. — Mahkeme, hazır olan tarafın iddia ve savunmalarını dinledikten sonra yargılamanın sona erdiğini bildirerek kararını tefhim eder.

Kararın tefhimi, en az 388 inci maddede belirtilen hüküm sonucunun duruşma tutanağına geçirilerek okunması suretiyle olur.

Zorunlu nedenlerle yalnız hüküm sonucunun tefhim edildiği hallerde, gerekçeli kararın tefhim tarihinden başlayarak onbeş gün içinde yazılması gerekir.»

MADDE 16. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 388 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 388. — Karar aşağıdaki hususları kapsar :

1. Kararı veren mahkeme ile hâkim veya hâkimlerin ve tutanak kâtibinin ad ve soyadları ve sicil numaraları, mahkeme çeşitli sıfatlarla görev yapıyorsa kararın hangi sıfatla verildiği,

2. Tarafların ve davaya katılanların kimlikleri ile varsa kanunî temsilci ve vekillerinin ad ve soyadları ile adresleri,

3. İki tarafın iddia ve savunmalarının özeti, anlaşabildikleri ve anlaşamadıkları hususlar, çekişmeli hususlar hakkında toplanan deliller, delillerin tartışması, ret ve üstün tutma sebepleri, sabit görülen vakialarda bunlardan çıkarılan sonuç ve hukukî sebep,

4. Hüküm sonucu,

5. Kararın verildiği tarih ve hâkim veya hâkimlerin ve tutanak kâtibinin imzaları.

Hüküm sonucu kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, istek sonuçlarından her biri hakkında verilen hükümlerle taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, mümkünse sıra numarası altında birer birer, açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sözlü yargılama için tayin edilen günde herhangi bir tahkikat işlemi yapılmış ise 213 üncü maddenin son fıkrası hükmü burada da uygulanır.

Sözlü yargılama 376 ncı madde hükmüne uygun olarak yapılır.»

MADDE 15. — Tasarının 15 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 16. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 388 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 388. — Karar aşağıdaki hususları kapsar:

1. Kararı veren mahkeme ile hâkim veya hâkimlerin ve tutanak kâtibinin ad ve soyadları ve sicil numaraları, mahkeme çeşitli sıfatlarla görev yapıyorsa kararın hangi sıfatla verildiği,

2. Tarafların ve davaya katılanların kimlikleri ile varsa kanunî temsilci ve yetkilerinin ad ve soyadları ile adresleri,

3. İki tarafın iddia ve savunmalarının özeti, anlaşabildikleri ve anlaşamadıkları hususlar, ihtilafli konular hakkında toplanan deliller, delillerin tartışması, ret ve üstün tutma sebepleri, sabit görülen vakialarda bunlardan çıkarılan sonuç ve hukukî sebep,

4. Hüküm sonucu ile varsa kanun yolları,

5. Kararın verildiği tarih ve hâkim veya hâkimlerin ve tutanak kâtibinin imzaları,

Hüküm sonucu kısmında, gerekçeye ait herhangi bir söz tekrar edilmeksizin, istek sonuçlarından her biri hakkında verilen hükümlerle taraflara yüklenen borç ve tanınan hakların, mümkünse sıra numarası altında birer birer, açık, şüphe ve tereddüt uyandırmayacak şekilde gösterilmesi gereklidir.»

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 17. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun onbirinci fasıl başlığı «İşlemlen Kaldırma ve Davanın Açılmamış Sayılması» olarak değiştirilmiştir.

MADDE 18. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 409 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 409. — Oturuma çağrılmış olan tarafların hiçbiri gelmediği veya gelip de davayı takip etmeyeceklerini bildirdikleri takdirde dava yenilenceye kadar dosyanın işlemde kaldırılmasına karar verilir.

Oturum günün belli edilmesi için tarafların başvurması gereken hallerde, gün tespit ettirilmemiş ise, son işlem tarihinden başlayarak bir ay geçmekle birinci fıkra hükmü uygulanır.

Yukarıdaki fıkralar hükmü gereğince dosyası işlemde kaldırılmış olan dava, işlemde kaldırıldığı tarihten başlayarak üç ay içinde taraflardan birinin dilekçe ile başvurması üzerine yenilenebilir. Yenileme dilekçesi, oturum, gün, saat ve yerini bildiren çağrı kâğıdı ile birlikte taraflara tebliğ olunur.

Dava dosyasının işlemde kaldırıldığı tarihten başlayarak bir ay geçtikten sonra yenilenirse yenden harç alınır; bu harç yenileyen tarafından ödenir ve karşı tarafa yüklenemez. Bu şekilde harç verilerek yenilenen dava, yeni bir dava sayılmaz.

İşlemden kaldırıldığı tarihten başlayarak üç ay içinde yenilenmeyen davalar açılmamış sayılır ve mahkemece bu hususta kendiliğinden karar verilerek kayıt kapatılır.

Birinci ve ikinci fıkralar gereğince işlemde kaldırılmasına karar verilmiş ve sonradan yenilenmiş olan dava, ilk yenilemeden sonra bir defadan fazla takipsiz bırakılamaz. Aksi halde beşinci fıkra hükmü uygulanır.

MADDE 19. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427 nci maddesinin iki, üç, dört ve beşinci fıkraları sırasıyla aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Miktar veya değeri ikiyüzbin lirayı geçmeyen taşınır mal ve alacak davalarına ilişkin nihaî kararlar kesindir.

Alacağın bir kısmının dava edilmiş olması halinde, ikiyüzbin liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 17. — Tasarının 17 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 18. — Tasarının 18 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 19. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 427 nci maddesinin iki, üç, dört ve beşinci fıkraları sırasıyla aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Miktar veya değeri yüzbin lirayı geçmeyen taşınır mal ve alacak davalarına ilişkin nihaî kararlar kesindir.

Alacağın bir kısmının dava edilmiş olması halinde, yüzbin liralık kesinlik sınırı alacağın tamamına göre belirlenir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

Alacağın tamamının dava edilmiş olması halinde, hükümde, asıl isteminin kabul edilmeyen bölümü ikiyüzbin lirayı geçmeyen tarafın temyiz hakkı yoktur; şu kadar ki karşı tarafça temyiz yoluna başvurulması halinde, düzenleyeceği cevap dilekçesinde temyize ilişkin itirazlarını ileri sürmesi mümkündür.

438 inci maddenin birinci fıkrasındaki bir milyon liralık duruşma sınırı ile 440 inci maddenin üçüncü fıkrasının birinci bendindeki beşyüzbin liralık karar düzeltme sınırının belirlenmesinde yukarıdaki fıkra hükmü kıyasen uygulanır.»

MADDE 20. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 432 nci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Temyiz süresi onbeş gündür. Bu süre 8.1.1943 tarih ve 4353 sayılı Kanuna tabi kamu kuruluşları hakkında otuz gündür. Temyiz süreleri, ilamın usulen taraflardan her birine tebliği ile işlemeye başlar.

MADDE 21: — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 438 inci maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Yargıtay temyiz incelemesini dosya üzerinde yapar. Ancak tüzelkişiliğin feshine veya genel kurul kararlarının iptaline, evlâmenin butlanına veya feshine, boşanma veya ayrılığa, velayete, nesebe ve kısıtlamaya ilişkin davalarla miktar ve değeri bir milyon lirayı aşan alacak ve ayın davalarında taraflardan biri temyiz dilekçesi veya cevap dilekçesinde duruşma yapılmasını istemiş ise, Yargıtayca bir gün belli edilerek taraflara usulen tebligat yapılır. Tebliğ tarihi ile duruşma günü arasında en az onbeş gün bulunması gerekir; taraflar gelmişlerse bu süreye bakılmaz. Tebligat gideri verilmemişse duruşma isteği dikkate alınmaz.»

MADDE 22. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 440 inci maddesinin III numaralı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«III. Yargıtayın aşağıdaki kararları hakkında karar düzeltmesi yoluna gidilemez :

1. Miktar veya değeri beşyüzbin liradan az olan davalara ait hükümlerin onanması veya bozulmasına ilişkin kararlar,

2. 8 inci maddede gösterilen davalara ait hükümlerin onanması veya bozulmasına ilişkin kararlar (8 inci maddenin II numaralı fıkrasının 6 No. lu

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Alacağın tamamının dava edilmiş olması halinde, hükümde, asıl isteminin kabul edilmeyen bölümü yüzbin lirayı geçmeyen tarafın temyiz hakkı yoktur; şu kadar ki karşı tarafça temyiz yoluna başvurulması halinde, düzenleyeceği cevap dilekçesinde temyize ilişkin itirazlarını ileri sürmesi mümkündür.

438 inci maddenin birinci fıkrasındaki bir milyon liralık duruşma sınırı ile 440 inci maddenin üçüncü fıkrasının birinci bendindeki beşyüzbin liralık karar düzeltme sınırının belirlenmesinde yukarıdaki fıkra hükmü kıyasen uygulanır.»

MADDE 20. — Tasarının 20 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 21. — Tasarının 21 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Tasarının 22 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

bendindeki davalar, bu fıkranın (1) numaralı bendindeki hüküm saklı kalmak koşuluyla; kira sözleşmesine dayanan tahliye ve akdin feshi davaları ile bu davalarla birlikte açılmış kira alacağı ve tazminat davaları ve bunlara karşılık olarak açılan davalar ve Kat Mülkiyeti Kanunundan doğan davalar hariç),

3. Görevsizlik, yetkisizlik, hâkimin reddi, dava veya karşılık davanın açılmamış sayılması, davaların birleştirilmesi ve merci belirtilmesi kararları,

4. Hakemlerin verdiği hükümlerin ve bu Kanunun tahkim hükümlerine göre mahkemece verilecek kararların onanmasına veya bozulmasına ilişkin kararlar.»

MADDE 23. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 489 uncu maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Madde 489. — Evrak üzerinde hüküm verilmesi istenilmediği takdirde, 376 ncı maddeye göre hâkim iki tarafın son sözlerini dinledikten sonra yargılamanın sona erdiğini bildirerek kararını tevhim eder.

Kararın tevhimi, en az 388 inci maddede belirtilen hüküm sonucunun duruşma tutanağına geçirilerek okunması suretiyle olur.

Zorunlu nedenlerle yalnız hüküm sonucunun tevhim edildiği hallerde, gerekçeli kararın tevhim tarihinden başlayarak onbeş gün içinde yazılması gerekir.»

MADDE 24. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 566 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Sulh hâkimi, değerinin tespiti mümkün olan ve beşyüzbin lirayı geçmeyen uyuşmazlıkları da basit usule göre çözümler.»

MADDE 25. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 410, 411, 412 nci maddeleri ve 510 uncu maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelen (iki taraftan birisi ispatı vücut etmezse gıyap kararı kendisine tebliğ edilmez.) ibaresi ile 563 ve 564 üncü madde hükümleri yürürlükten kaldırılmıştır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 23. — Tasarının 23 üncü maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 24. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 566 ncı maddesinin birinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

«Sulh hâkimi, değerinin tespiti mümkün olan ve ikiyüzellibin lirayı geçmeyen uyuşmazlıkları da basit usule göre çözümler.»

MADDE 25. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 398, 399, 400, 401, 402, 403, 404, 405, 406, 407, 408, 410, 411, 412, 563 ve 564 üncü maddeleri ile 510 uncu maddesinin ikinci fıkrasının birinci cümlesinden sonra gelen (iki taraftan biri ispatı vücut etmezse gıyap kararı kendisine tebliğ edilmez.) ibaresi yürürlükten kaldırılmıştır.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 26. — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununa aşağıdaki ek maddeler ilave edilmiştir.

«Ek Madde 1. — Büyük şehir belediye sınırları içerisinde davayı görmekte olan mahkeme, kesin zorunluluk olmadıkça bu belediye sınırları içerisinde bulunan şahit ve bilirkişilerin istinabe yolu ile dinlenilmesine karar veremez.»

Ek Madde 2. — Görev, kesin hüküm, Yargıtayda murafaa, karar düzeltme ve senetle ispata ilişkin maddelerdeki parasal sınırları, 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren dört katı olarak uygulanır. Bu uygulama nedeniyle görevsizlik kararı verilemez.

GEÇİCİ MADDE — 1086 sayılı Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun bu Kanunla değiştirilen hükümleri, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanır.

Şu kadar ki:

a) 25 inci madde ile 193 üncü maddenin üçüncü fıkrasında değişiklik yapan hükümler, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra verilen göreve ve yetkiye ilişkin kararlar ile yapılacak eski hale getirme istemleri;

b) 45 inci maddenin dördüncü fıkrası, 427, 432 ve 438 inci maddeler ile 440 inci maddenin III numaralı fıkrasında değişiklik yapan hükümler, Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra verilecek nihai kararlara karşı yapılacak temyiz ve karar düzeltme istemleri;

c) 176 ncı maddenin ikinci fıkrası, 278 inci maddenin üçüncü fıkrası, 381, 388 ve 489 uncu maddelerde değişiklik yapan hükümler ile bu Kanuna eklenen Ek Madde 1 hükmü, Kanunun yürürlüğünden önce mevcut dava ve işler;

Hakkında da uygulanır.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 26. — Tasarının 26 ncı maddesi ile eklenen Ek 1 inci madde Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

EK MADDE 2. — Görev, kesin hüküm, Yargıtayda duruşma karar düzeltme ve senetle ispata ilişkin maddelerdeki parasal sınırlar, 1 Ocak 1990 tarihinden itibaren dört katı olarak uygulanır. Bu uygulama nedeniyle görevsizlik kararı verilemez.

GEÇİCİ MADDE — Tasarının Geçici Maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin Teklif Ettiği Metin)

MADDE 27. — Bu Kanun yayımı tarihinden bir ay sonra yürürlüğe girer.

MADDE 28. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

MADDE 27. — Tasarının 27 nci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

MADDE 28. — Tasarının 28 inci maddesi Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

12 . 11 . 1984

Başbakan
T. Özal

Devlet Bakanı - Başbakan Yardımcısı
İ. K. Erdem

Devlet Bakanı
K. Oksay

Devlet Bakanı
A. M. Yılmaz

Devlet Bakanı
S. N. Türel

Devlet Bakanı
A. Tenekeci

Devlet Bakanı
İ. Özdağlar

Devlet Bakanı
A. Karaveli

Adalet Bakanı
M. N. Eldem

Millî Savunma Bakanı
Z. Yavuztürk

İçişleri Bakanı
Y. Akbulut

Dışişleri Bakanı
V. Halefoğlu

Maliye ve Gümrük Bakanı
A. K. Alptemoçin

Millî Eğitim Gençlik ve Spor Bakanı
M. V. Dinçerler

Bayındırlık ve İskân Bakanı
İ. S. Giray

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı
M. Aydın

Ulaştırma Bakanı
V. Atasoy

Tarım Orman ve Köy İşleri Bakanı
H. H. Doğan

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı
M. Kalemli

Sanayi ve Ticaret Bakanı
H. C. Aral

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı
C. Büyükbaş

Kültür ve Turizm Bakanı
M. M. Taşçıoğlu